

Rüstü Bozkurt

rustu.bozkurt@dunya.com

Egemen popülist kültür ve iş dünyasını kuşatması

Yaptığımız işin birikimini koruyarak, uzun dönemli sürdürülebilirliğini sağlamak istiyorsak kendini yeniden üretme mekanizmalarını popülist anlayışın tuzaklarından uzak tutmalıyız. Bu, açık ortamlarda, ilkesiz gizlilik tuzaklarına yakalanmadan iş yerimizi sorgulamayı gerektirir.

Yşadığımız dönemi belirleyici özelliklerden biri de kendine özgü "popüler kültür" anlayışıdır. Popüler kültürü Neil de Grasse Tyson olumlu yönleriyle değerlendirir: "Günümüzdeki toplumsal davranışları, kolektif yaratılmış bir popüler kültür balonu şekillendiriyor. Herkesin kendinden birşeyler kattığı devasa bir balon bu. Popüler kültür, modern toplumun tutkalıdır, panzehiridir, görünmez ilacıdır. O yüzden onun diline, platformlarına ve bileşenlerine son derece önem veriyorum" der; popüler kültürün toplumu ilgilendiren bütün alanlar için geçerli olduğunu söyler. Yuval Noah Harari de Soğuk Savaş zamanında çatışan iki ideolojinin insanları yüksek idealleri peşinde ölüme götürebildiğini, bugünün geçerli olan popülist kültüründe öyle olmadığını, yarattığı büyük gürültüye karşın ölüme gitmeye niyetli kimsenin bulunmadığını ileri sürer. İdeolojik bilincin geçerli olduğu dönemde "ölüm kültürünün", ulus için ölmenin erdem olduğu anlayışının; bugünün popülist kültüründe sadece İŞİD gibi örgüt üyelerine has olduğunu anlatır. Orhan Pamuk da kısa mesaja dayalı yeni popülist kültürde, iletişim kurulabileceğini, ama düşünce geliştirilemeyeceği değerlendirmesini paylaşır.

Yeni popülist kültürün, toplumun bütünü, özelinde de iş dünyası aktörleri için oluşturduğu tuzakları sorgulamalıyız: Birincisi, veriye dayalı karar üretmeyi arka plana iten anlayış tuzağıdır. İkincisi, işlerimizi alışkanlıkla yönetmeden analizle yönetmeye geçişi geciktiren, ileri analitik yetenek ihtiyacını öteleyen anlayışı beslemesidir. Üçüncüsü, öngörme ve önlem alma disiplini ve stratejik yaklaşımı önemsiz kılan yaklaşımdır. Dördüncüsü, net bilgi ve etkin koordinasyonun belirleyici rolünü önemsizleştiren algıyı yaygınlaştırmasıdır. Beşincisi, rekabet edebilir alan seçimi ve odaklanmadan uzaklaştırmasıdır. Altıncısı, kurumların gözetim-denetim işlevini önemsemeyen, geri-bildirim döngüsünün yararını görmezden gelen tutumdur. Yedincisi, kendini yeniden üretme mekanizmalarının etkinlik ve verimlilik bağlarını dikkate almayan yaklaşımdır.

Veriye dayalı karar üretme

Ciddi kurum ve kuruluşların dünya ekonomisinde belirleyici olan firmaları sıraladıkları analizlerde; daha önce otomotiv ve demir-çelik üreten firmalar yer alırken, zaman içinde yerlerini petrol şirketlerine bıraktı. Şimdi ilk beş firma, bilişim alanındaki firmalardan oluşuyor. Bu, veriden değer üretme çağına geçiş yaptığımızın somut kanıtı. Popülist anlayış, veriye dayalı karar üretimini arka plana iten; aşırı değeri-

Veriye dayalı karar oluşturma, analitik düşünme yetkinliğini artırma öngörme ve önlem alma disiplinine dayalı plan kavrayışı, net bilgi ve etkin koordinasyon ihtiyacının tümünü “rekabet edebilir alan keşfetme” üzerine inşa edebilirsek, daha etkili sonuçlar üretebiliriz.

rılmış pragmatizmi nedeniyle toplumu refaha ulaştırmanın önüne engeller koyuyor. Bu engelleyici etkinin neden-sonuç ilişkilerini yeterli yoğunlukta tartışmazsak, popülist kültürün yarattığı boşluklara düşer; kaynak israf ediz, ulaşmak istediğimiz refahın gerilerinde kalırız.

Sağlıklı veri üretimi, verilerin değerlendirme yöntemleri, veriden değer üretmenin koşulları bugün iş dünyasını birinci derecede ilgilendiriyor.

Veri odaklı zenginlik üretimi iş dünyasının gündeminde iki alanı ön sıralara çıkarıyor: Sağlıklı veri üretimi ve analitik yetkinliğin artırılması. Ne yazık ki hâkim popülist kültür, verinin birleştirici gücünü öne çıkarmayan, analitik derinlik yerine, sığ malumat ve kulak kirliliğini öne çıkaran tuzakların oluşumuna fırsat tanıyor.

İşlerini veriye ve analize dayalı yapma yerine, alışkanlığı kolay sanarak yapma eğiliminde olan özellikle küçük ve orta ölçek yapıda yer alan girişimciler, giderek sıklaşan, zaman içinde derinlik kazanan krizlere karşı dayanıksız hale geliyor.

Analitik yeteneklerin geliştirilmesi ve işlerin alışkanlıkla yönetme yerine analize yönetme aşamasına taşınması iş dünyamızı yönetenlerin ivedi sorunlarından bir diğerini oluşturuyor.

Stratejik yaklaşım gerekli

Popülist kültüre aşırı değer yüklediğinde, bizi rakiplerimizden bir adım öne geçerecek yol ve yöntemlerin tasarlanmasını, stratejik yaklaşım ve stratejik planlama araçlarının hafife alınmasına yol açıyor.

Öngörme ve önlem alma disiplini, bireyleri, toplulukları ve topları farklılaştıran önemli alanlardan biridir. Popülist kültürün günü kurtarma anlayışı baskın hale getirmesi; derin düşünceye dayalı öngörme ve önlem alma disiplini arka plana itmesi yarattığı ciddi tuzaklardan bir başkasıdır. Bugün, yarı-iletken teknolojinin bütün yatırım malları ve tüketim mallarındaki payı hızla artıyor. Bizim yarı-iletken gereçler üretimi ve satın alınmasına ilişkin bir stratejimiz yoksa, sayısal teknolojinin yarattığı yeni yapıya uyum göstermemiz aksayacaktır.

İş dünyamızın insanları, geleneksel teknolojilerde ileri-teknoloji donamları ve sayısal teknolojinin vakit ve nakit kazandıran uygulamalarını dikkate alan öngörme ve önlem alma disiplini göstermesi hayati önemde konularından biridir.

Öngörme ve önlem almayı bir stratejik plan anlayışıyla beslemeyen popülist anlayışın düşebileceği bir başka tuzak “net bilgi ve etkin koordinasyon” aracını önemsememektir. Bugünün teknolojisi, süreçleri uçtan uca kontrol imkanı yaratıyor. Uzaktan kontrol imkanları, yeni işbirlikleri ve yeni iş alanları oluşturuyor. Net bilgi ve etkin koordinasyonun potansiyellerini cid-

diye almayan popülist tutum, iş dünyası yöneticilerine yeni tuzaklar kuruyor.

Odaklanma ihmal edilmemeli

Veriye dayalı karar oluşturma, analitik düşünme yetkinliğini artırma, öngörme ve önlem alma disiplinine dayalı plan kavrayışı, net bilgi ve etkin koordinasyon ihtiyacının tümünü “rekabet edebilir alan keşfetme” üzerine inşa edebilirsek, daha etkili sonuçlar üretebiliriz. Çok farklı ve sonuç alınmayacak alanlara kaynak bağlama yerine, rekabet edebilir alanlar üzerinde odaklanma iş dünyasını başarıya taşıyacaktır.

Aşırı değerlendirilmiş popülist kültürün çok önemli tuzaklarından biri, “miş gibi” yaparak, odaklanmanın yaratacağı zihinsel ve fiziksel enerji verimliliğini düşürmektir.

Rekabet edebilir alanlara odaklanılır; geri-bildirim döngülerini işleten kurumsal yapılar oluşturur ve içine hayat katarsak, vakit ve nakit kazancı yaratarak küresel rekabette doğru konumlanmayı da sağlayabiliriz.

Öngörme ve önlem alma disiplini ile gözetim ve denetim disiplini iş dünyasının iki asla vazgeçilmez sorumluluk alanıdır; popülist kültür her iki alanı da tehdit etmektedir.

Kendini yeniden üretme

Yaptığımız işin birikimini koruyarak, uzun dönemli sürdürülebilirliğini sağlamak istiyorsak, kendini yeniden üretme mekanizmalarını popülist anlayışın tuzaklarından uzak tutmalıyız. Bu, açık ortamlarda, ilkesiz gizlilikli tuzaklarına yakalanmadan, iş yerimizi sorgulamayı gerektirir.

Epey zamandır, TOBB Ekonomik Forum Dergisi’nde iş dünyası insanların yaygınlaşan popülist kültür egemenliğinde nasıl konumlanması gerektiğini yazıyoruz. Bazı konuları sıklıkla tekrarlamamızın nedeni, popülist kültürün yararları ile zararlarını dengelemenin çok ivedi bir sorun olarak tek kişilik küçük işletmeden, küresel ölçekte iş yapan işyerlerine kadar herkesi derinden etkileyebilme potansiyelidir.

Değerlendirmelerimizde sıklıkla tekrarladığımız gibi, bizim “doğrularımızın ömrü” sizin bizi ikna edeceğiniz noktaya kadardır. Bu yazıda, kuramsal çerçevesine değinmeler yaptığımız popülist kültürün etkileyebileceği yedi alanı yaygın biçimde sorgulamalıyız. Birbirimizi “anlamaya açık zihinle” tartışmalıyız; ülkemize, iş yerlerimize özgü çözümler bulmak için entelektüel anlamda ileri düzeyde işbirlikleri gerçekleştirmeliyiz. . .

Çalışma yöntemlerimizi farklılaştırmak zorundayız. Birlikte çalışma alanlarımızı genişletmeliyiz. Bakışlarımız yetmez baktıklarımızı anlamlandıracak bilgi birikimine sahip olmalıyız. Zamanın ruhu olan popülist yaklaşımların tuzaklarına düşmemeliyiz.